

Dogmernes tilfældige forankring i ugens bytte- og nytteværdier Kommentaren til uge 16 2011

Dogmet om evig økonomisk vækst omtales nu ”som om” det står for fald, også hos nogle af dem der beskriver sig som havende fod inden for i den etablerede økonomiske videnskab.

Den britiske økonom, Tim Jackson f.eks., er kommet frem til, at forestillingen om det nødvendige og hensigtsmæssige i stadig økonomisk vækst er udtryk for en vildfarelse. Han henregner sig til en gruppe af økonomer, der ifølge ham både forstår den økologiske og økonomiske realitet, og han forsøger helt klart at profilere sig på baggrund af den autoritet og respekt, der p.t. knytter sig til den økonomiske videnskabs præsteskab:

<http://www.spiegel.de/wirtschaft/soziales/0,1518,755462,00.html>

At der er sammenhæng mellem den økonomiske vækst (mangel på samme) og f.eks. udledningen af CO₂, det har udviklingen da også vist så klart, så man blændes af det. Derfor kommer det nu også frem drypvist i de kommercielle medier, selv om det anfægter deres kommercielle succeskriterier: ”I 2009 faldt CO₂-udledningen i EU med 7,2 procent og en del mere, end de europæiske lande regnede med for at leve op til klimamålene for 2020”.

<http://www.information.dk/telegram/266015>

Indsigten – i at det ikke længere drejer sig om at øge den økonomiske vækst, for at få råd til at kompensere for det økonomiske systems omsætning af sine mulighedsbetingelser – den tilhører endnu kun de få, og paradokset, der ligger i dogmet om at forbruge sig ud af mangelen og svine sig ud af svineriet, er langt fra trængt ind i de kognitive processer, der styrer fagøkonomer og andre økonomisk orienterede.

Tim Jacksons påstand om, at han har forstået paradokset, den står stadig hen i det uvisse, sammen med hans påstand om at økonomerne generelt er mere kognitivt på højde med de økonomiske systemers forudsætninger (forudsætninger som de findes i form af naturlige ressourcer og selvorganiserende biologiske fænomener uden for det sociale) end ikke økonomer er på højde økonomien. Han holder klart fast i beskrivelsen af sig selv som tilhørende vor tids præsteskab, der med

markedsfundamentalisme, sans for salgbare budskaber, politisk magt og andet, har kørt med klatten så længe de husker tilbage.

Han tænker i kummulative talværdier, bytteværdier, og orienterer sig helt traditionelt i økonomisk forstand, "som om" der f.eks. kunne identificeres en entydig relation mellem lønarbejdstid inden for servicefagene og tilvæksten i velfærd (Erindringer, om at de sande menneskelige relationer bare for få årtier siden var styret af sort økonomi, er væk hos ham). Han orienterer sig, "som om" der kunne sættes en slags mere eller mindre vandtætte skotter op mellem pengeomsætning inden for servicefagene og andre mere naturressource og energiforbrugende former for pengeøkonomisk motiveret forbrug af varer og ydelser, "som om" den hvide pengeøkonomi med dens mekanismer lod sig begrænse til nogle typer af ydelser og varer frem for andre. Han er blind for det faktum, at pengeøkonomien, den store globale hvide økonomi, er farveblind i økologisk forstand, helt modsat den sorte økonomi, den pengeløse økonomi, der hænger tæt sammen med det mere naturlige stofskifte, naturens bæredygtige og dermed grønne økonomi. Han orienterer sig med andre ord inden for pengeøkonomiens symbolik, hvilket kun kan beskrives ude fra, dvs. [diabolsk](#).

I det diabolske perspektiv står han afsløret som økonomisk i helt traditionel forstand, overladt til pengeøkonomiens egen symbolik. Han har klart nok økonomisk sans, dvs. sans for at sige det, der er afsætning på, og som der i fremtiden vil komme endnu mere afsætning på. For i takt med at vi smadrer det sociale naturlige mulighedsbetingelser i vor patetiske jagt på succes i snæver social forstand, ja så vil der selvfølgelig opstå tvivl og sættes spørgsmålstegn ved de gældende succeskriterier, som de forfølges f.eks. økonomisk.

Han er på sporet af det for den økonomiske rationalitet lammende paradoks. Han har nemlig set, at det ikke kan lade sig gøre at forbruge sig ud af den mangel på de ressourcer, der forsvinder med forbruget af dem, og at det ikke kan lade sig gøre at svine sig ud af svineriet. Men hans reaktion er determineret af den økonomiske rationalitets systeminterne formålmæssighed. Reaktionen falder som den kognitive fremmedbestemte hændelse, men på hans økonomiske rationalitets betingelser. Selvstændig teori, autonom positiv teoretisk ramme af begreber og kognitiv praksis findes ikke hos ham, for det er økonomien i traditionel forstand, som han adlyder. Derfor er han ude af stand til andet end at reagere, dvs. han er bestemt af det han reagerer mod,

han falder som det negative, der ikke er noget i sig selv, men netop bestemt af det "positive"¹, økonomien med dens iboende rationalitet og formålmæssighed. Han benægter således bare, hvad der har været den økonomiske rationalitets iboende glade budskab, om at økonomisk vækst er løsningen på alverdens mangel.

Men forudsætningen for at kunne beskrive det patetiske i den økonomiske rationalitet er ikke den økonomiske videnskab, som vi kender den. Forudsætningen er en selvstændig social teori, der sætter økonomien ind i det sociale, og beskriver økonomien som et system blandt andre sociale systemer, i stedet for, som fagøkonomien og det politiske system f.eks. har tilbøjelighed til, nemlig at forklare det sociale som noget der entydigt kan udledes af og henføres til økonomien, pengeøkonomien med dens bytteværdier.

Paradokset, som han ser, afslører sig i eksemplerne på det selvnegerende i den sociale praksis, der i øjeblikket vælter ned over os.

Eksemplerne, på hvor destruktive og uhensigtsmæssige bivirkninger der er ved den i snæver økonomisk forstand nødvendige jagt på økonomisk vækst, er i øjeblikket yderst fremtrædende i både de nationale, men især også inden for det, som eliten af international journalistik fremfører. I den sammenhæng er det relevant at minde om årsdagen for katastrofen i den mexicanske golf. 780 millioner liter olie fossede ud i havet fra boringen under Deepwater Horizon, der var sprunget i luften, resulterende i den største miljøkatastrofe i USA's historie.
<http://www.spiegel.de/wissenschaft/natur/0,1518,756819,00.html>

Atomkraftkatastrofen, der fulgte i kølvandet på jordskælvet i Japan, er opgraderet til samme niveau som Tjernobyl i 1986, og de japanske myndigheder har gjort opmærksom på, at situationen på værket ikke forventes at være stabiliseret før om tidligst 6 til 9 måneder.

Den globale opvarmning har ført til øgede fødevarepriser, der igen har været med til at udløse folkelige oprør i Nordafrika og Mellemøsten, der er regeret af vestligt subsidierede diktatorer og udemokratiske middelalderlige konger og fyrster.

---

¹ Det positive kan defineres som det der er noget i sig selv, hvor det negative er det der kun er noget afledt, noget i kraft af noget andet. Her skal begrebet "det positive" forstås som ideologien, der bl.a. bygger på "essensmysticisme". Se min bog, som jeg allerede har linket til tidligere i teksten. Klik på diabolsk.

Alt for sent valgte man at hjælpe oprørsbevægelserne i Libyen, hvorfor den Natoledede militæraktion i landet er blevet mere end nødvendigt rodet og blodig. Der er således desværre udsigt til en lang og mere end bare tilsyneladende aktivisme i Libyen fra Natos side. Samtidigt larmer "aktivismen" nærmest ved sit fravær andre steder i regionen, hvor forholdene måske er mere rolige, men hvor de burde virke mindst lige så provokerende på den "frie verden" med alle dens åh...! så fine værdier.

USA og EU forholder sig påfaldende passivt til det saudiarabiske regimes udemokratiske anholdelser af sine kritikere: "As the list of Saudi political prisoners grows longer, the silence of the US and the EU becomes more deafening,"

<http://www.u-landsnyt.dk/nyhed/20-04-11/saudi-arabien-regime-kritikere-anholdt-eu-og-usa-p>

Nordafrika og Mellemøsten er befolket af mere end en milliard fattige mennesker, med en gennemsnitsalder på langt under 30 år. I øjeblikket flygter de til EU. Den kollektive bevidsthed hos dem handler om de forskelle, der er mellem EU og dem selv, om vores velstand og deres mangel på samme. Bevidstheden hos dem centrerer sig om de forandringer, der kunne føre i retning af europæiske tilstande hos dem selv, men også om mulighederne for f.eks. at flygte til EU via Lampedusa, den nærmeste europæiske ø i forhold til Tunesien.

http://www.elpais.com/articulo/internacional/choque/Italia/Francia/inmigracion/agrava/crisis/europea/elpepuint/20110418elpepuint_1/Tes

Vore huspriser er for nedadgående, fordi vi bliver ældre og ældre og derfor søger mod mindre boliger i byerne. Europa består således af en aldrende ængstelig befolkning, der har fremtiden bag sig, når de ser ungdommen for sig i det nære udland, hvor den står, undertrykt af den herskende økonomiske og politisk uorden, og råber på retfærdighed og fremtid.

Her hos os er folk flygtet fra landet og ind til byerne i mange år og nu står mange boliger tilbage i et landskab, der beherskes af forgældede storbønder med ondt i økonomien og faldende jordpriser.

Grundlaget for udstedelsen af penge, dvs. grundlaget for udlån i fast ejendom, forsvinder i takt med de faldende bytteværdier. Derfor bliver det foreslået at rive husene ned.

http://borsen.dk/nyheder/boligen/artikel/1/205830/aldersbombe_truer_boligmarkedet.html Overflod af huse betyder mangel i økonomisk forstand. Stigende bytteværdier forudsætter mangel! (Knaphedens paradoks)

Paradokset handler om, at et kæmpe overskud af et gode, nemlig overskuddet af boliger, bliver et økonomisk problem i snæver pengeøkonomisk forstand. Markedsværdien går nemlig ned, dvs. bytteværdien forsvinder, når der er stort udbud af et gode i forhold til efterspørgslen på det. Og da man i EU har satset på at bevare sin valutas værdi, der igen er baseret på kapitalværdierne, deres bytteværdi, der ikke nødvendigvis har noget med nytte eller kvalitativ værdi at gøre, ja så er man nødt til at fjerne de boliger, der ellers kunne føre til faldende priser på boliger.

De utidssvarende boliger, og dem er der mange af, de kunne dog sagtens renoveres, og de kunne i den grad genvinde deres nytteværdi, hvis man droppede bistandshjælpen til et landbrug, der hverken bidrager til samfundets bytteværdier eller nytteværdier, og lod mennesker i stedet for svin få gavn af livet på landet.

Der findes skam måder at renovere disse boliger på, som for små penge kunne gøre dem til både nyttige og ekstremt økonomisk billige eje og lejemål. Og med en anden struktur på landet, med rekreative områder, langt mere differentierede former for fødevareproduktion, sundere og mindre kapitalkrævende produktion, men mere arbejdsintensiv (humanintensiv), pengeøkonomisk mindre intensiv, mere sort økonomi, mere menneskelig økonomi, ja så kunne vi gamle mennesker få kvaliteter og værdier ind i livet på landet igen. Der er masser af positive muligheder i situationen, muligheder for at vegetere, nyde og fryde sig. Der er et kolossalt overbud af arbejdskraft, dvs. af tid og ressourcer i landet, hvor kun ca. halvdelen af befolkningen arbejder inden for lønarbejdsinstitutionen, der ellers er italesat som selve meningskriteriet overhovedet af den sejrende markedsfundamentalisme. Der er med andre ord masser af muligheder for alle os, der sukker efter at være til for hinanden frem for at prostituere sig for penge, leve på sin bytteværdi.

De mange konkurser på landet burde åbne op for livets tilbagekomst der ude. Husene står så godt som gratis til rådighed. Jorden kunne overlades til sig selv, springe ud med sin egen biologiske mangfoldig-

hed og smukt omfattende en skare af ældre vegeerende mennesker på flugt fra en syg økonomisk verdensorden.

Den liberaliserede markedsfundamentalistiske økonomi har ført randstaterne inden for den europæiske union ud i økonomisk uføre, http://borsen.dk/nyheder/oekonomi/artikel/1/205850/portugal_bider_negle_nu_skal_hjaelpepakken_paa_plads.html og især de nordeuropæiske lande har fostret modvilje mod de fremmede² og mangel på vilje til at hjælpe især de sydlige lande økonomisk.

Markedsfundamentalismens ensidige fokusering på at maksimere udbuddet af arbejdskraft (ud fra dogmet, der sælger hysterisk godt hos Dansk Industri og resten af EU's arbejdsgiverorganisationer, og som siger at udbuddet af arbejdskraft skaber sin egen efterspørgsel), og på at underminere nationalstaternes muligheder for skattefinansierede servicetilbud til borgerne, har banet vejen for det fri marked, som staterne i PIGS-landene nu bukker under for.

Kravet fra kreditorerne bag staternes gæld, markedets markedsfundamentalistiske aktører, lyder lakonisk, igen og igen, evigt gentagende de samme rigide fundamentalistiske krav, (citat fra Børsen): "Om kort tid indleder Den Internationale Valutafond, EU-kommissionen og ECB forhandlinger med Portugal om betingelserne i den økonomiske hjælpepakke på 80 mia. euro. Ifølge BBC kan portugiserne se frem til behårde krav om besparelser på særligt tre områder som modydelse til gengæld for det økonomiske lån, der ventes gennemført i midten af maj.

- Finanspolitiske stramninger
- Konkurrencedygtighed
- Balance i den offentlige sektors udgifter

---

² Xenofobi (af græsk xenos = fremmed + fobi = frygt, aversion) er en fobi, dvs. en psykisk tilstand, sygelig angst for fremmede eller udlændinge.

Xenofobi kan også defineres som fremmedhad.

Desuden har de ytret krav om en omfattende privatiseringsplan.

Portugal er foreløbig det tredje i rækken af EU-lande med så voldsomme økonomiske problemer, at et nødlån under EU's stabiliseringsfond er sidste udvej.." (citater slut).

Medlemmerne af Euroen har opgivet deres nationale møntenheder, og kan derfor gå bankerot, på samme måde som andre aktører på det fri marked. På den måde adskiller de sig fra USA, der kan gældsætte sig som det skal være, dvs. udstede billige dollars lige ind til det tidspunkt, hvor verden mister tilliden til dollars som betalingsmiddel. Det gør man så. Der regnes med, at USA vil øge sin statsgæld fra 14,2 milliarder dollars til 16,5 milliarder dollars (til 16.500.000.000.000 dollars) i det netop planlagte finansår.

Standard & Poor's har dog antydnet, at man kunne finde på at sætte spørgsmålstegn ved det holdbare i denne udvikling, ikke at man gør det, men bare for lige som at indikere, at den herskende valutar verdensorden på en eller anden måde skulle kunne siges at være retfærdig, hvad den jo absolut ikke er. Der er nemlig ikke andre, der kan fortsætte med at berige sig ved at lade seddelpressen køre på samme måde som USA gør, med en statsgæld der udgør mere end 100% af de forenede staters årlige BNP.

<http://www.spiegel.de/wirtschaft/soziales/0,1518,757763,00.html>

"De sande finner"³ vandt en jordskredssejr og blev firdoblet i det nationale parlament. Det kan betyde, at det politiske fundament for EU's hjælpepakker til bl.a. Portugal står for fald.

Drivkræfterne, de økonomiske kræfter og de politiske eliter bag den europæiske integrationsproces har over de sidste 20 til 30 år haft held med at begrænse modstanden mod integrationsprocessen til det, som man har forsøgt at italesætte som højre-populisme⁴, fremmedhad og farlig nationalisme.

---

³ Sammenholdet der danner sig hos disse vore nordiske brødre er let at se som resultat af en simpel form for selvbeskrivelse, der danner sig om "nationalistisk essensmysticisme". Det er i hvert fald en let genkendelig reaktion, på den truende udvikling, som kan forklares som de europæiske eliters held med at italesætte selv samme udvikling ud fra en ikke mindre påfaldende form for essensmysticisme, nemlig den de omgærder det liberale marked med.

⁴ "Populisme" er det begreb, som de kommercielle medier har brugt som betegnelse for EU-modstanden. Det er udtryk for deres opportunistiske, dvs. en i deres projekt opportunistiske distinktion

Det markedsfundamentalistiske projekt er blevet støttet med forsøget på at flytte den politiske diskussion ud på højrefløj, fordi man godt ved, at de mere vægtige argumenter mod projektet ikke er traditionelt højreradikale eller højreorienterede, og at man for at undgå konfrontationen med dem må flytte fokus væk fra dem.

Markedsfundamentalismen, den essensmysticisme som man har sovset markedet ind i, og hele projektet er ekstremt destruktivt for både arbejdstagere og miljø, det sociale og dets omverden. De sociale standarder vælter da også ned over alt, som følge af projektet. Og forsøget – på at projicere befolkningens utilfredshed med udviklingen over på hadet til de fremmede, et had, som man så samtidigt har kunnet hæve sig principielt men konkret uforpligtende over, med en EU-forfatningen i hånden der taler om menneskerettigheder (her dog primært fortolket som arbejdstagernes pligt til at stå til rådighed for arbejdsmarkedet over alt samtidigt, på trods af kulturelle, nationale og sproglige forskelle) – er nu lykkedes i en grad, så de højreradikale, helt uforudset og utilsigtet for eliteerne, kan blokere for den nødvendige hjælp til Portugal. Uden denne hjælp så revner Euroen, og EU bryder sammen.

De vægtige argumenter mod markedsfundamentalismen er ikke af xenofobisk art. Xenofobi er en sygdom, resultat bl.a. af markedsfundamentalisternes italesættelse af realiteten. De forpligtende argumenter imod den herskende uorden tager udgangspunkt i en langt mere fundamental forståelse for det sociale i dets konkrete fundering i en omverden af mulighedsbetingelser, naturlige såvel som humane.

Den traditionelle venstrefløj⁵ har mistet sin eksistensberettigelse sammen med fagbevægelsen. Magten har korrumpet den sammen med resten af de politiske eliter, der nu kun har sig selv at takke udviklingen for. Der står de så, socialdemokrater, tidligere kommunister, fagforeningsfolk, markedsfundamentalister, osv. i et uskønt sammenhold om den destruktive økonomiske vækst.

---

mellem det de gerne vil italesætte som mindre essentiel og flygtig, dvs. ubegrundet holdning til EU.

⁵ De sociale videnskaber, der tager udgangspunkt i Karl Marx, har da også tilbøjelighed til at orientere sig lige så fundamentalistisk i forhold til det økonomiske system, som det sker i dag med udgangspunkt i markedsfundamentalismen. Det er ikke for at forsvare denne marxistiske fundamentalisme, at jeg her taler om tabt eksistensberettigelse, men snare for at minde om at venstrefløjens politik på et tidspunkt var bredere funderet i befolkningens konkrete vilkår, end den nuværende orden er, som er italesat af en lille elite.

Murens fald efterlod de sejrende koldkrigere uden ideologisk modspil. Dogmerne stod uanfægtede tilbage, overladt til deres egen rigiditet og manglende evne til at se og høre sig selv. Man forstod derfor ikke, at den sejrende livsform fra nu af var dømt til at være sit eget største problem, at de sejrende kriterier for succes ville munde ud i selvmodsigelser og praktisk underminering af det sociale og økologiske livsgrundlag.

Modsigelserne, paradokserne og de praktiske problemer må nu bidrage til den nødvendige genfødsel af refleksionen over de sejrende dogmer. Således må realitetens konflikt komme til udtryk på trods af ideologernes konflikter, på trods af deres realitet. Verden er endnu domineret af dogmernes iboende konflikter, essensmysticismens antagonismer.

”Den sejrende rationalitet” er bygget op om en formålmæssighed, der skygger for evnen og viljen til at se de utilsigtede bivirkninger ved den ensidige fokusering på at maksimere bytteværdierne. Pengeværdierne manifesterer sig på bekostning af kvaliteter, nytte og andre former for non præstationsfikseret og non økonomisk maksimerende adfærd.

Således afslører realiteten sig som de overlevendes held med at smadre sine egne mulighedsbetingelser i deres patetiske forsøg på at sejre ideologisk/økonomisk. Fuldt optaget af konfliktens realitet konfronteres den ideologiske antagonisme med realitetens konflikt, der ikke kan reduceres til en kamp om at vinde politisk, økonomisk, individuelt, eller i anden snæver forstand. Det handler nemlig om relationen mellem det sociale og dets mulighedsbetingelser. Og det fatter hverken økonomer, politikere, kommercielle medier, jurister, bureaukrater, eller andre [ideologiske slatpissere](#) ret meget af. For det sociale omverden er mere end bytteværdi, grundlag for politisk indflydelse, ret og uret, bureaukratiets grundlag for selvpromovering... Kort sagt, det kan godt være, at det sociale er dømt til at erfare sig selv og sin omverden på egne betingelser, men netop derfor er det nærmeste, vi kommer en almengyldig beskrivelse af det moderne samfund, den der handler om, at erfaringen og beskrivelsen ikke svarer til en skid.

Mvh. Steen
Odense d. 22/4 2011